

Streszczenie

Branżowa współpraca małych i średnich przedsiębiorstw budowlanych województwa śląskiego w kontekście efektywności ich funkcjonowania

Agnieszka Czerwińska-Lubszyk

Współpraca międzyorganizacyjna jest przedmiotem wielu badań. Jest ona często rozpatrywana przez badaczy, jako źródło wzrostu efektywności funkcjonowania przedsiębiorstw^{1,2}. Jednocześnie autorzy publikacji podkreślają, że współpraca w różnych branżach przebiega w różny sposób^{3,4}. Specyfika badanych przedsiębiorstw może uniemożliwiać przeniesienie wprost wyników badań oraz rekomendacji przygotowanych dla innych sektorów lub branż. Specyfika funkcjonowania małych i średnich przedsiębiorstw (ze względu m.in. na ograniczony dostęp do zasobów), a tym bardziej firm budowlanych (przetargi, realizacja projektów), wymaga współpracy.

Sektor MŚP, jak i branża budowlana odgrywają istotną rolę w kształtowaniu gospodarki regionu i kraju, wpływając m.in. na PKB oraz zatrudnienie. Rozszerzenie działalności na rynki międzynarodowe dodatkowo umacnia ich rolę^{5,6}. Głównym partnerem polskich przedsiębiorstw budowlanych w międzynarodowej wymianie handlowej są Niemcy⁷.

Celem głównym pracy jest ustalenie relacji pomiędzy branżową współpracą małych i średnich przedsiębiorstw budowlanych a efektywnością ich funkcjonowania. Dla tak sformułowanego celu głównego przyjęto następujące cele badawcze:

- a) weryfikacja zbudowanego narzędzia badającego kompleksowo zależności pomiędzy współpracą (z uwzględnieniem współpracy z przedsiębiorstwami krajowymi

¹ Crişan-Mitra C., Borza A.: Strategic entrepreneurship, „Managerial Challenges of the Contemporary Society” 2014, Vol. 7(1), p. 170-174.

² Maldonado-Guzmán G., González-Campo C.H., Galvez-Albarracín E.J.: Co-operation as a marketing strategy in Mexico's SMEs: An empirical evidence, „Revista de Globalización, Competitividad & Gobernabilidad” 2012, Vol. 6(2), p. 16-28.

³ Golonka M.: Strategie kooperacji. Jak to robią globalni liderzy ICT, „Przegląd Organizacji” 2012, nr 10, s. 37-40.

⁴ Jasiński M.: Czy kooperacja sprzyja innowacyjności, „Przegląd Organizacji” 2012, nr 12, s. 24-27.

⁵ Daszkiewicz N.: Konkurencyjność małych i średnich przedsiębiorstw w procesie internacjonalizacji, [w:] Konkurencyjność. Poziom makro, mezo i mikro, Daszkiewicz N. (red.), Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 2008, s. 119.

⁶ Głód W.: Strategie umiędzynarodowienia MŚP i ich uwarunkowania – wyniki badań, [w:] Strategie rozwoju organizacji, Stabryła A., Małkus T. (red.), Mfiles.pl, Kraków 2012, s. 125.

⁷ Budownictwo – wyniki działalności w 2013 r., GUS, Warszawa 2014, s. 63.

i zagranicznymi) a efektywnością funkcjonowania MŚP budowlanych w warunkach polskich;

- b) identyfikacja wymiarów branżowej współpracy małych i średnich przedsiębiorstw budowlanych;
- c) ustalenie istotności wpływu zmiennych kontrolnych na relację pomiędzy branżową współpracą międzyorganizacyjną a efektywnością funkcjonowania MŚP budowlanych;
- d) porównanie wybranych aspektów branżowej współpracy na podstawie uzyskanych wyników badań empirycznych przeprowadzonych w warunkach polskich i niemieckich.

Cele użytkowe dotyczą:

- a) opracowania narzędzia badawczego diagnozującego relację pomiędzy branżową współpracą małych i średnich przedsiębiorstw budowlanych a efektywnością ich funkcjonowania;
- b) przygotowania rekomendacji związanych z branżową współpracą dla właścicieli oraz menedżerów w kontekście poprawy efektywności funkcjonowania małych i średnich przedsiębiorstw budowlanych, ze szczególnym uwzględnieniem współpracy z niemieckimi partnerami.

Na podstawie wyników analizy literatury zbudowano model badawczy oraz postawiono następujące hipotezy:

Hipoteza 1: Branżowa współpraca małych i średnich przedsiębiorstw budowlanych jest zjawiskiem wielowymiarowym.

Wymiarami są: obszary współpracy, stopień formalizacji, zdolność do współpracy, zgodność organizacji współpracujących, wzajemny wpływ, zaangażowanie, zaufanie, pożądane atrybuty partnera, poziom motywacji, intensywność rywalizacji, bariery współpracy.

Hipoteza 2: Branżowa współpraca małych i średnich przedsiębiorstw budowlanych wpływa pozytywnie na efektywność ich funkcjonowania.

Hipoteza 3: Siła wpływu branżowej współpracy małych i średnich przedsiębiorstw budowlanych na efektywność ich funkcjonowania zależy od zmiennych kontrolnych (umiędzynarodowienie działalności, liczba zatrudnionych pracowników).

Podmiotem analizy są małe i średnie przedsiębiorstwa budowlane województwa śląskiego. W badaniach wykorzystano opracowany kwestionariusz ankiety. Rozdysonowano 365 kwestionariuszy ankiety. Zebrano 98 kwestionariuszy, do dalszych badań zakwalifikowano 96. Ponadto przeprowadzono badania wśród niemieckich przedsiębiorstw budowlanych. Rozdysonowano 748 kwestionariuszy. Zebrano 52 kwestionariusze, do dalszych badań zakwalifikowano 29 (dotyczących małych i średnich przedsiębiorstw).

W analizie danych zastosowano metody ilościowe. W celu wyznaczenia empirycznych wymiarów branżowej współpracy posłużono się analizą czynnikową. Do ustalenia zależności występujących pomiędzy poszczególnymi wymiarami wykorzystano współczynnik korelacji Pearsona. Do badania zależności między współpracą a efektywnością funkcjonowania MŚP budowlanych województwa śląskiego wykorzystano analizę korelacji oraz regresji wielorakiej.

Na podstawie badań empirycznych wyodrębniono osiem wymiarów branżowej współpracy MŚP budowlanych województwa śląskiego:

- W1 – dojrzałość do współpracy;
- W2 – obszary współpracy;
- W3 – motywacja do współpracy;
- W4 – bariery współpracy;
- W5 – pożądane atrybuty partnera biznesowego;
- W6 – konkurencja pomiędzy partnerami;
- W7 – formalizacja współpracy;
- W8 – otwartość na współpracę.

Przeprowadzona analiza częściowo wsparła **H1**. Zredukowano liczbę wymiarów współpracy (zidentyfikowanych na podstawie badania literatury) oraz uzupełniono ją o takie wymiary jak: dojrzałość do współpracy i otwartość na współpracę.

Do oceny efektywności funkcjonowania wykorzystano trzy wskaźniki: liczbę pracowników, przychody ze sprzedaży oraz rentowność netto. Otrzymane wyniki analizy korelacji oraz regresji wielorakiej (dla ogółu badanych przedsiębiorstw) częściowo wspierają hipotezę **H2**. Wykazano jedynie statystycznie istotną ujemną zależność pomiędzy barierami współpracy (W4) a zmianą rentowności netto.

Wyniki przeprowadzonych analiz wykazały, że siła wpływu branżowej współpracy małych i średnich przedsiębiorstw budowlanych na efektywność ich funkcjonowania zależy od zmiennych kontrolnych: umiędzynarodowienie działalności, liczba zatrudnionych pracowników (**H3**). Można stwierdzić, że na ogół branżowa współpraca średnich przedsiębiorstw oraz przedsiębiorstw podejmujących współpracę międzynarodową wpływa silniej na efektywność ich funkcjonowania (niż małych przedsiębiorstw i przedsiębiorstw niepodejmujących współpracy międzynarodowej). W trakcie badań nie wykazano statystycznie istotnej zależności pomiędzy branżową współpracą a zmianą przychodów MŚP budowlanych województwa śląskiego.

Praca składa się ze wstępu, czterech rozdziałów, wniosków, spisów (bibliografii, rysunków i tabel) oraz załączników. Rozdział pierwszy i drugi mają charakter teoretyczny, trzeci ma charakter metodologiczny, zaś ostatni przedstawia wyniki badań empirycznych.

Rozdział pierwszy omawia zagadnienie małych i średnich przedsiębiorstw budowlanych w Polsce: strukturę i specyfikę funkcjonowania sektora MŚP oraz branży budowlanej, ich koniunkturę i znaczenie w gospodarce. W rozdziale drugim dokonano przeglądu literatury z zakresu współpracy międzyorganizacyjnej, jej determinant i relacji pomiędzy współpracą a efektywnością funkcjonowania przedsiębiorstw sektora MŚP oraz branży budowlanej. Zwrócono uwagę na prawne uwarunkowania współpracy. W rozdziale trzecim omówiono metodykę prowadzonych badań empirycznych, model badawczy, procedurę badawczą oraz narzędzie badawcze. Przedstawiono informacje dotyczące badań pilotażowych oraz właściwych, struktury pobranej próby oraz porównania struktury próby do struktury populacji. W ostatnim rozdziale dokonano analizy zebranych danych empirycznych, tj.: wyznaczono wymiary branżowej współpracy, określono występujące pomiędzy nimi zależności oraz zależności występujące pomiędzy jej wymiarami a efektywnością funkcjonowania MŚP budowlanych województwa śląskiego. Przedstawiono również wyniki porównania wybranych aspektów branżowej współpracy (bariery, motywacja, pożądane atrybuty partnera biznesowego oraz oczekiwane wsparcie w tworzeniu międzynarodowych relacji współpracy) na podstawie uzyskanych wyników badań empirycznych przeprowadzonych w warunkach polskich i niemieckich.

Zakończenie obejmuje wnioski teoretyczne, rekomendacje dla właścicieli i menedżerów MŚP budowlanych oraz ograniczenia pracy i kierunki dalszych badań. Rekomendacje zostały sformułowane w dwóch obszarach: branżowej współpracy z przedsiębiorstwami krajowymi i zagranicznymi oraz współpracy z niemieckimi partnerami.

Agnieszka Kucwińska-Lukszycz